

*Manažment environmentálnych škôd na chránených druhoch
a chránených biotopoch európskeho významu v sieti i mimo
sieť Natura 2000 (metodická príručka)*

Zákon č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a jeho uplatňovanie

Ing. Henrieta Čajková
odbor environmentálnych rizík a biologickej bezpečnosti
MŽP SR

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

henrieta.cajkova@enviro.gov.sk

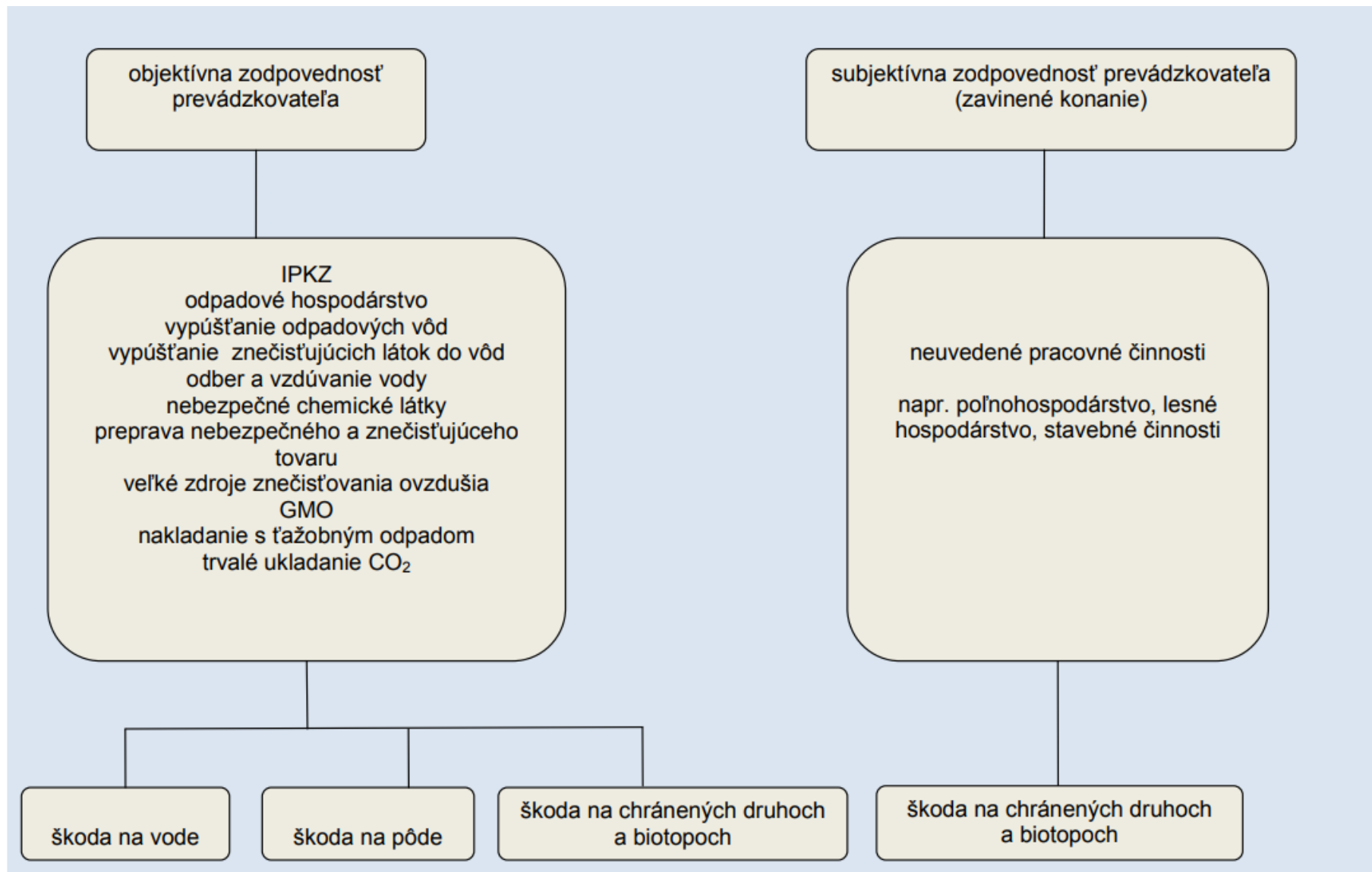
02 5956 4302

0905 669 515

Základné princípy environmentálnej zodpovednosti

- ✓ **predchádzanie** environmentálnym škodám a ich odstraňovanie / preventívne a nápravné opatrenia
- ✓ uplatňovanie zásady „znečisťovateľ platí“ / finančná zodpovednosť prevádzkovateľov za environmentálnu škodu
- ✓ **objektívna zodpovednosť** vo vzťahu k určeným pracovným činnostiam / činnosti s potenciálnym rizikom pre zdravie ľudí a ŽP
- ✓ **subjektívna zodpovednosť** vo vzťahu k iným pracovným činnostiam
- ✓ **príčinná súvislosť** medzi environmentálnou škodou a pracovnou činnosťou
- ✓ zodpovednosť aj pri bežnej povolenej prevádzke nie len pri udalosti / havárii
- ✓ prejavenie nepriaznivých účinkov okamžite (napr. úhyn rýb pri úniku toxických látok) alebo postupne (napr. postupné zhoršovanie chráneného vodného biotopu)

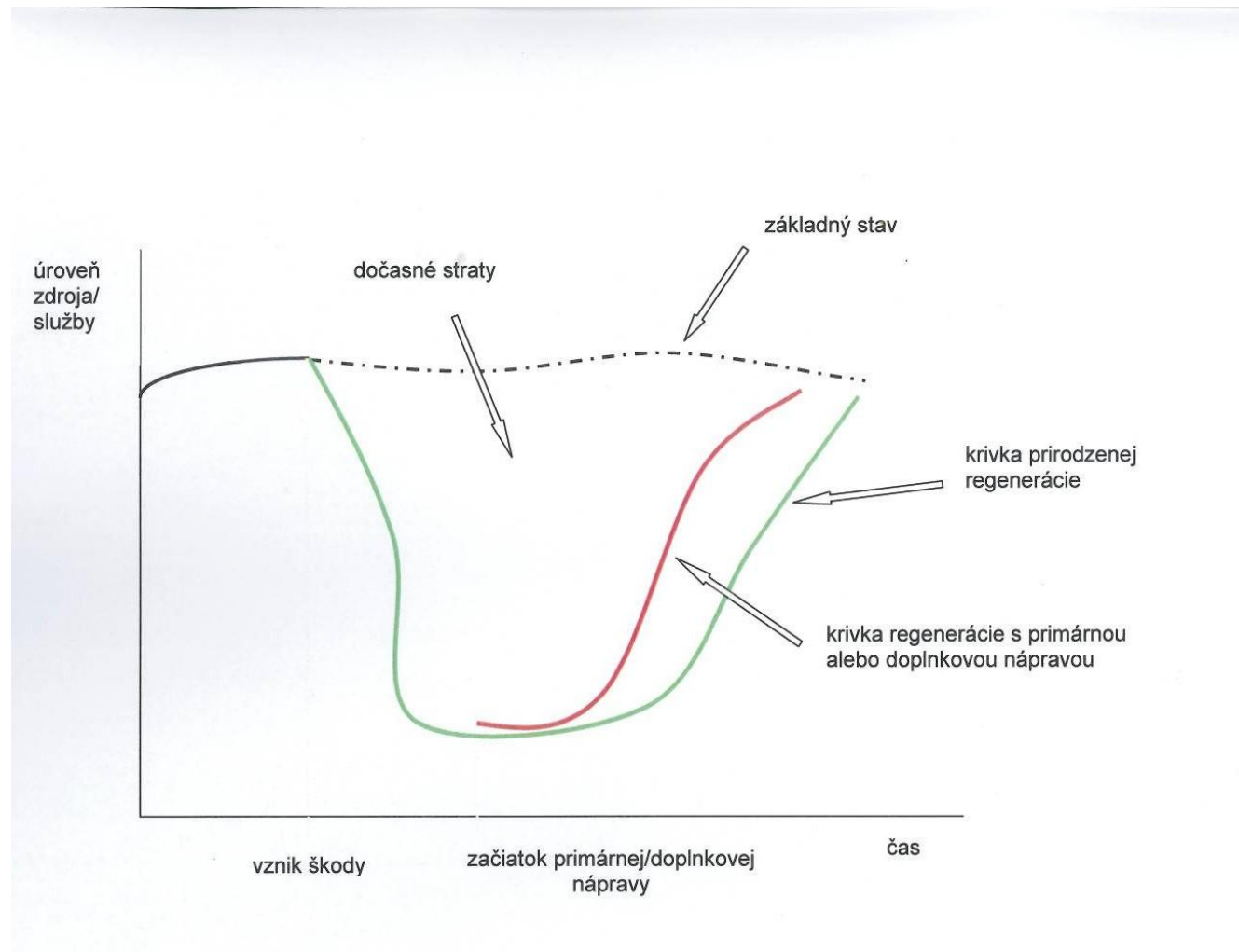
Základné princípy environmentálnej zodpovednosti

Základné princípy environmentálnej zodpovednosti

- ✓ environmentálna škoda nezahŕňa škodu na majetku ani na zdraví
- ✓ zodpovednosť prevádzkovateľa za EŠ prechádza na jeho právneho nástupcu
- ✓ škoda – merateľná nepriaznivá zmena prírodného zdroja alebo merateľné zhoršenie jeho funkcií / porovnanie so základným stavom
- ✓ prírodný zdroj – **chránené druhy a biotopy EÚ významu, voda a pôda**
- ✓ škoda na chránených druhoch a biotopoch, ktorá má závažné nepriaznivé účinky na dosahovanie alebo udržiavanie priaznivého stavu ochrany chránených druhov a biotopov
- ✓ škoda na vode, ktorá má závažné nepriaznivé účinky na ekologický, chemický alebo kvantitatívny stav vôd alebo na ekologický potenciál vôd
- ✓ škoda na pôde spočívajúca v znečistení pôdy predstavujúcom závažné riziko nepriaznivých účinkov na zdravie
- ✓ **cieľom je náprava poškodených prírodných zdrojov a ich služieb, uvedenie do základného stavu a odstránenie závažných rizík nepriaznivých účinkov na zdravie ľudí**

Základné princípy environmentálnej zodpovednosti

Uplatňovanie v praxi

- ✓ **účinnosť zákona č. 359/2007 Z. z. od roku 2007**
- ✓ počet prípadov potvrdených environmentálnych škôd v SR – 2
- ✓ niekoľko prípadov bezprostrednej hrozby environmentálnej škody
- ✓ problémy v rámci EÚ už pri transpozícii smernice
- ✓ náročné požiadavky a **rámcový charakter smernice s interferenciou na uplatňovanie iných rámcových smerníc** (voda, chránené druhy a biotopy) a **nejednoznačnosť kľúčových pojmov** a určité zavedené prvky flexibility spôsobili odlišnosti a rozmanitosť uplatňovania v jednotlivých členských štátoch
- ✓ **absencia určitých „prahových hodnôt závažnosti“** a ich rôzne interpretácie sú hlavnou príčinou nerovnomerného uplatňovania smernice, jednotlivé členské krajiny používajú rozdielne kritériá závažnosti, ktoré nie sú jednoznačnejšie v smernici o environmentálnej zodpovednosti zadefinované

Uplatňovanie v praxi

STEVENS&BOLTON

KEY FINDINGS

Austria	0	Greece	146 (to 2019)	Romania	6 (to 2018)
Belgium	4	Hungary	(573)	Slovakia	2
Bulgaria	8	Ireland	6	Slovenia	2
Croatia	1	Italy up to	218 (to 2019)	Spain	42
Cyprus	2	Latvia	58 (to 2020)	Sweden	(5)
Czech Republic	0	Lithuania	6		
Denmark	1	Luxembourg	4		
Estonia	15	Malta	0		
Finland	2	Netherlands	0		
France	1	Poland	695		
Germany	(60)	Portugal	23 (to 2021)		

Note: figures in parentheses
are up to 30 April 2013

Uplatňovanie v praxi

- ✓ približne 50% oznámených prípadov v EÚ sa týka environmentálnej škody na pôde, 30% prípadov je environmentálna škoda na vode a 20% prípadov je environmentálna škoda na biodiverzite
- ✓ z pracovných činností, ktoré sa najviac podieľajú na vzniku environmentálnych škôd sú najviac zastúpené **činnosti odpadového hospodárstva, činnosti súvisiace s nebezpečnými látkami, činnosti IPKZ** a doprava nebezpečného a znečisťujúceho tovaru
- ✓ štúdie v rámci EÚ poukázali na to, že členské krajiny, ktoré sa rozhodli transponovať smernicu ELD začlenením do už existujúcej legislatívy, nemajú toľko problémov s jej implementáciou v praxi
- ✓ **v SR je ustálená prax riešiť všetky škody na životnom prostredí, či už z povolených pracovných činností alebo protiprávneho konania prostredníctvom iných osobitných predpisov** a kompetentné orgány ako keby „zabúdali“, že v určitých závažných prípadoch je potrebné využiť legislatívu environmentálnej zodpovednosti, a to predovšetkým v prípadoch, keď prevádzkovateľ nekoná
- ✓ tento prístup by nevyhovoval, pokiaľ by bola prostredníctvom osobitných predpisov dosahovaná rovnaká úroveň nápravy, čo sa ale nedeje

Uplatňovanie v praxi

- ✓ keďže nie sú stanovené jednotné kritéria závažnosti, ťažko sa určuje hranica medzi environmentálnou škodou a škodou na životnom prostredí ako takou
- ✓ každý prípad poškodeného prírodného zdroja sa posudzuje individuálne, v závažných prípadoch potvrdenie prípadnej environmentálnej škody môže trvať dlhšie časové obdobie, napr. pri škodách na podzemnej vode je na potvrdenie prípadnej environmentálnej škody potrebné vykonať geologický prieskum životného prostredia
- ✓ v rokoch 2013 - 2021 sa preverovalo vyše 50 prípadov rôznych udalostí
- ✓ absencia údajov o základom stave
- ✓ úroveň informovanosti verejnosti a zúčastnených strán nie je dostatočná
- ✓ evidujeme minimum žiadostí o konanie, ktoré iniciovali ľudia, ktorí by mohli byť ovplyvnení environmentálnou škodou alebo mimovládne organizácie pôsobiace v oblasti životného prostredia

Uplatňovanie v praxi

- ✓ **prevádzkovatelia sa zbavujú zodpovednosti** likvidáciou svojich spoločností a prepisom na „biele kone“
- ✓ správca konkurznej podstaty nekoná
- ✓ prevádzkovatelia ignorujú oznamovacie povinnosti
- ✓ **orgány štátnej správy si vzájomne nezdieľajú relevantné informácie**

Návrhy na zlepšenie uplatňovania

- ✓ zvýšiť frekvenciu vzdelávania administratívnych kapacít, „tlačiť“ na posilnenie administratívnych kapacít
- ✓ posilniť spoluprácu a výmenu informácií medzi rôznymi relevantnými príslušnými orgánmi, dotknutými orgánmi a odbornými organizáciami, policajným zborom
- ✓ zvýšiť povedomie o povinnostiach vyplývajúcich z legislatívy u prevádzkovateľov pracovných činností (ohlasovacie povinnosti, prijímanie preventívnych opatrení)
- ✓ posilniť a precizovať niektoré ustanovenia zákona

Uplatňovanie v praxi / aktuálne prípady v riešení

- ✓ Areál OH Vlčie hory – škoda na vode, bezprostredná hrozba na pôde / návrh nápravných opatrení
- ✓ MVE Želiezovce – škoda na CHDaB / návrh nápravných opatrení
- ✓ Areál zberného dvora Farná / bezprostredná hrozba /potenciálna škoda s vysokou pravdepodobnosťou
- ✓ Zber odpadov Nedožery-Brezany / bezprostredná hrozba
- ✓ ČOV / PTCHEM Nemecká / bezprostredná hrozba
- ✓ Znečistenie na lokalite odkaliska Poša ???
- ✓ Poškodenie biotopu na lokalite Mackov bok ???

Potenciálne riziká/hrozby – neuzavreté a nezrekultivované skládky odpadov, nezákonne uložené odpady, vypúšťanie znečisťujúcich látok, nezákonné výruby veľkého rozsahu, zásahy nad rámec povolenia pri stavebnej činnosti....

Existujúce nástroje a informačné zdroje

- ✓ Informačný systém prevencie a nápravy environmentálnych škôd
- ✓ www.enviroportal.sk
- ✓ príručky a metodiky / SR + EÚ a členské štáty
- ✓ letáky
- ✓ dokončená príručka „MANAŽMENT ENVIRONMENTÁLNYCH ŠKÔD NA CHRÁNENÝCH DRUHOCH A CHRÁNENÝCH BIOTOPOCH EURÓPSKEHO VÝZNAMU V SIETI I MIMO SIETE NATURA 2000“
- ✓ Výskumný ústav vodného hospodárstva začal pripravovať príručku pre posúdenie environmentálnej škody na vode

Ďakujem za pozornosť a spoluprácu.